

«No és la nostra brossa, però sí el nostre planeta»

Aquest és el lema de la Brigada Activista del Salabret, un grup heterogeni de persones voluntàries que inverteixen el seu temps de lleure netejant tot el que els altres embruten per incivisme o deixadesa.

Text > **JORDI DAUSÀ MASCORT**, mestre i escriptor

Fotos > **BRIGADA ACTIVISTA DEL SALABRET**

La Brigada Activista del Salabret va començar essent cosa d'un sol home: Joan Olivet. Va ser a mitjans del 2017. Arran de l'acumulació de deixalles en entorns naturals —sobretot en boscos, platges i rius—, va decidir posar fil a l'agulla i treure-les ell mateix.

El que va començar essent un acte altruista individual aviat va prendre forma i es va convertir en un grup organitzat. Amb l'aparició de més voluntaris, el camp d'operacions de la Brigada es va estendre. Actualment, es mouen sobretot per les comarques del Gironès i de l'Alt i el Baix Empordà. La

Brigada és una organització de caràcter pràctic. Es pot dir que els agrada fer feina i no perdre's en discussions bizantines. Localitzen el problema i es llancen de cap a solucionar-lo. Per fer-ho, han après a comptar amb les xarxes socials. Es desplacen fins al lloc que cal netejar amb els seus propis vehicles —la gasolina la posen ells de la seva butxaca, igual que els guants i les botes d'aigua, si escau. Un cop allà recullen les deixalles i les embossen en saques que els proporcionen les cerveseres gironines Whym i Soma. Un cop les saques estan plenes, les deixen en un lloc ben visible perquè els ajuntaments les

duguin a la deixalleria. Aquesta manera de fer garanteix, de passada, que tothom s'adoni de la quantitat de deixalles que ens envolten.

El perfil dels membres de la Brigada és de mal definir. Es tracta d'un grup format tant per jovent com per jubilats, passant per polítics, metges, farmacèutiques, mestres i famílies senceres. Tampoc hi ha un patró ideològic clar. De fet, més enllà dels assumptes pràctics relatius a les neteges, tenen pensaments a vegades contraposats. El que sí que comparteixen és el sentit de la responsabilitat i les ganes de fer un món lliure de porqueria.

>> Deixalles recollides durant un dia de neteja de la Brigada a Sarrià de Ter.

Es pot dir que el grup compta amb un pinyol format per uns membres fixos molt compromesos, i per diferents persones voluntàries que els ajuden de manera més esporàdica. Miquel Serramitja Vila, mestre de primària jubilat i amb qui vam contactar per escriure aquest article, destaca el bon ambient entre els integrants de la Brigada.

Problemes de mal resoldre

Arribats a aquest punt, és impossible no fer-se la pregunta següent: com és que aquesta tasca de conservació del medi l'han de fer ciutadans particulars en comptes de l'Administració pública? La veritat és que no hi ha una resposta senzilla. D'una banda, es pot dir que embrutar és molt fàcil i netejar molt difícil, i algunes persones embruten més de pressa del que es neteja. De l'altra, hi ha llocs que no queda clar de quina administració depenen. Tothom s'espolsa les puces, i entre els uns i els altres, la feina per fer.

Hi ha punts negres on la brossa s'acumula de manera endèmica. La Brigada en té uns quants de localitzats: la riba dreta del Ter i el seu pas per Pedret, la carretera dels Àngels, els volts del cementiri de Girona i algunes zones de Pont Major, per citar-ne només uns quants. Quan se li pregunta a Miquel Serramitja quina és la deixalla més freqüent, no triga ni un segon a respondre: les llaunes (i, més en concret, les llaunes de cervesa).

La quantitat de deixalles que pot recollir la Brigada Activista del Salabret en un dia normal de feina —uns cent seixanta quilos— és alarmant, i alhora és el símptoma d'un problema molt més greu. Una administració ineficaç i una part de la ciutadania que no té cap mena de consciència cívica, i ni tan sols sentit comú. La naturalesa de les deixies és molt variada: des de tovallolletes i burilles fins a trastos molt voluminosos, com ara matalassos. També han trobat objectes que han requerit la intervenció dels Mossos d'Esquadra: una pistola, una Taser i fins i tot una bomba de la Guerra Civil. Les anècdotes són abundants i alegren el dia a dia de la Brigada: mentre els Mossos d'Esquadra custodiaven la bomba en qüestió, ells van seguir netejant i, per desesperació de les forces de l'ordre, van localitzar un grapat d'ossos que, per la mida i la forma, podien ser restes humanes. Per fortuna, no ho eren.

Quan se li pregunta si el problema d'acumulació de deixalles té solució, Miquel Serramitja fa un gir molt hàbil: no només es tracta que la gent tingui més o menys consciència, ni que sigui més o menys educada. És una qüestió d'excés de plàstics i d'envasos no reciclables. Una autèntica epidèmia que es mira de solucionar des de les altes esferes, però es va massa a poc a poc. Aquest fet, unit a la mala educació d'uns quants, genera un cul-de-sac del qual és difícil sortir. Però amb una mica d'imaginació hi ha alternatives que poden beneficiar a tothom: les empreses de cervesa que els subministren les saques —que contenen ordi i cereals— han trobat una manera de desfer-se'n i donar-los una segona vida, mentre que per a la Brigada són una eina molt eficaç i resistent per recollir deixalles.

En general, les escoles posen molt d'esforç a l'hora d'educar els nens en el respecte cap al medi ambient —l'autor d'aquest article també és mestre i ho sap de primera mà—, però és obvi que no n'hi ha prou. La Brigada col·labora en aquesta tasca educativa: ells mateixos organitzen xerrades de conscienciació, moltes de les quals inclouen una neteja posterior en algun punt negre. En el moment d'escriure aquest article, ja hi han participat uns dos mil tres-cents nens i nenes. A banda de recórrer les escoles gironines, han fet ponències a llocs com el CaixaForum, la piscina de Bescanó i el Plogging Congress de Lloret de Mar.

La Brigada Activista del Salabret és pionera, però no és un cas aïllat. Ja hem dit que han sabut posar les xarxes de la seva banda. Gràcies a les plataformes

>> Logotip de la Brigada Activista del Salabret.

digitals, han contactat amb gent amb interessos i inquietuds molt semblants. A les comarques gironines hi ha brigades de neteja en actiu a municipis com Riudellots de la Selva i Celrà. En el moment de confegir l'article, a Vidreres trobem Activa Vidreres; a Llançà, el grup Platges Netes; a Cassà, Cassanet, i a Sant Feliu, els Polseres Verdes. També es poden trobar grups similars a Tarragona, al Garraf i a Barcelona, i a altres punts de l'Estat, com ara Cantàbria o les Illes Canàries. Gràcies a les xarxes socials, les diferents organitzacions estan en contacte i poden compartir experiències i aprendre les unes de les altres.

Un exemple d'aquesta interacció constant i enriquidora és la participació en la campanya Let's Clean Up Europe, organitzada per l'Agència de Residus de Catalunya. També han col·laborat amb Cassanet a l'hora de netejar un abocament de restes de plantes de marihuana. Quan escau, treballen amb l'Associació de Naturalistes de Girona, una

>> Resultat d'una neteja a les platges de l'Escala, municipi on va néixer la Brigada Activista del Salabret.

>> Les xerrades a escoles i entitats són una part fonamental de la feina de la Brigada.

>> Als marges no només s'hi troben deixalles ordinàries, sinó també grans embalums.

>> Deixalles que es poden trobar en un sol dia de recollida.

altra organització que, entre els seus nombrosos projectes, té l'objectiu de conservar el medi ambient. Uns altres socis són els clubs esportius —han fet diferents recollides amb equips del Bàsquet Girona— i les agrupacions dedicades a l'educació en el lleure, com ara els grups escoltes. La Brigada Activista del Salabret ha treballat, per exemple, amb l'AEiG Sant Narcís i l'AEiG Joan Pons.

Un dia de feina

En el moment d'escriure aquest article, la Brigada organitza actuacions a l'Esca la dissabtes, mentre que els diumenges ho fa pels volts de la ciutat de

Girona. Un cop establert el dia, es fa la convocatòria a través de les xarxes socials. La majoria de vegades no saben quanta gent seran fins al moment de la recollida, quan es troben al lloc acordat.

Cada membre carreteja una saca i comencen a recollir tota la brossa que troben a l'àrea determinada. Una actuació estàndard dura al voltant de dues hores. Un cop neta la zona, es pesa tot el que s'ha recollit. És fàcil arribar als cent setanta quilos en una sola jornada. Com ja s'ha dit, col·loquen les deixalles en un punt ben visible, i per tancar l'actuació en pengen fotografies a les xarxes socials, amb la intenció de conscienciar les persones que encara llencen porqueria per la finestra del cotxe. Pel que sembla —i per desgràcia—, no n'hi ha poques.

Reconeixements

La Brigada Activista del Salabret no rep cap subvenció institucional regular. Funcionen a base d'enginy, voluntat i moltíssima empena. Hi ha ajuntaments, com el de Girona o el de Sarrià de Ter, que —en agraïment per alguna neteja feta al municipi— els faciliten material nou, o bé diners per comprar-ne. Fins ara no han organitzat activitats destinades a recaptar fons per finançar-se.

Tot i que no disposen de l'ajuda econòmica de cap administració, els plouen els reconeixements. L'any 2022 van rebre el Premi d'Acció Social Maria Figueras i Mercè Bañeras, atorgat per la Plataforma Educativa de Girona, en la categoria d'emprenedoria social.

L'any següent, el 6 d'octubre de 2023, es reconeixia la feina feta per la Brigada durant el Plogging Congress, i el 22 d'abril del 2024 l'Agenda Llatinoamericana els va concedir el XVI Premi a la Difusió del Decreixement, en la modalitat col·lectiva. El guardó se'ls va atorgar per la seva tasca en la recollida de deixalles de persones incíviques en zones on l'Administració no arriba, i per les xerrades de conscienciació, centrades en la disminució del consum per reduir les deixalles.

Serramitja, com a bon mestre jubilat, remarca en tot moment la voluntat didàctica de la Brigada i de les altres organitzacions germanes. Tot i que lamenten la manca d'educació en valors, la seva tasca no és culpabilitzar ningú dels desastres, sinó educar i responsabilitzar la ciutadania. La seva voluntat sempre ha sigut ser una organització propositiva i enfocada a resoldre els problemes de manera immediata, sense gaires giragonses ideològiques.

>> La Brigada fa actuacions a zones de difícil accés, però amb una gran concentració de deixalles.

